

Experter i morgon- och kvällspress

En fallstudie om experters legitimerande förekomst

Viktor Risén

Abstract

The thesis examines how Swedish newspapers use experts to legitimize their news reports. The method used is a textual analysis, focusing on the form of the articles and their content. This is done with a media theory and different theoretical perspectives on expert function, and their way of operating with an agenda. The thesis analysis 60 news articles. The articles are published on the same day and in six different magazines. The analysis consist of two major daily newspapers, two regional newspapers and two evening papers. Conclusions of the essay is that experts are used to legitimate news organizations. The type of experts that is used depends on the type of newspaper it appears in. The usage is also dependent on competitors' reporting. The experts are sometimes used to give the newspaper a unique character compared to its competing newspapers. Several types of experts are present and certain types of experts that could be present are not.

Nyckelord: medieteorier, expert, media, legitimitet, dagstidning

Antal ord: 9 801

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering och syfte.....	2
1.1.1	Frågeställning	2
1.1.2	Avgränsningar	2
2	Teori	3
2.1	Design.....	3
2.2	Experter	4
2.2.1	Fem typer av experter med inflytande.....	5
2.3	Experters funktion för organisationer	6
2.3.1	Organisationer för handling eller politik.....	6
2.3.2	Kraven på en legitimerande expert och dennes funktion	7
2.4	Andra perspektiv på organisationers legitimitet och rykte.....	8
2.5	Legitimitet	8
2.5.1	Tre nödvändiga vägar till legitimitet	8
2.5.2	Effekter av bristande legitimitet.....	9
2.6	Media.....	9
2.6.1	Expertanvändning.....	9
2.6.2	Nyhetsvärdering och innehåll.....	10
2.6.3	Journalisten och organisationen	10
2.6.4	Smalt utbud och högt tempo.....	11
3	Operationella definitioner	12
4	Metod och material	14
4.1	Textanalys	15
4.1.1	Urvalsmetod	17
4.1.2	Empiriska data till grund för valet av fall	18
4.1.3	Datamatrix	20
5	Empiri och analys	21
5.1	Lokaltidningar	21
5.2	Större dagstidningar	22
5.3	Kvällspress	23
5.4	Troliga orsaker	24
6	Slutsatser	26

7	Referenser	28
7.1	Primärkällor.....	28
7.2	Sekundärkällor	29
8	Bilaga 1 - Kodschema	31
9	Bilaga 2 - Datamatrix	33

1 Inledning

I ett modernt samhälle krävs det ett avancerat system av nyhetsförmedling för att alla individer ska kunna hålla sig informerade om aktuella händelser och förändringar och för att kommunicera aktuella händelser och budskap (Hague - Harrop 2010 s 139-140). De flesta svenskar läser åtminstone en dagstidning regelbundet (Wadbring - Hedman 2011 s 397). Förtroendet för olika medier varierar stort bland befolkningen. Störst är förtroendet för Sveriges Radio och Sveriges Television. Därefter kommer En rad andra dags- och kvällstidningar för vilket förtroendet är mycket lägre (Weibull 2011 s 538). En tidning kan förstås som en organisation och det är med denna term som tidningar kommer att benämnas genomgående i uppsatsen. Dessa organisationer har två huvudsakliga dilemman. Dels ska organisationen leverera en produkt på en konkurrensatt marknad. Dels ska organisationen framstå som legitim i sin omgivnings ögon.

För att hävda sin legitimitet kan man underminera konkurrenter och motivera sina egna beslut och utsagor vilket kan göras med hjälp av utomstående experter. Genom att använda sin av en person eller organisation som man presenterar på ett sådant sätt att denne ges expertstatus kan tidningen få kognitiv auktoritet. Den auktoriteten signalerar att tidningen gjort den bästa bedömningen av verkligheten vilket bör öka dess legitimitet (Boswell 2009 s 5-7, 72-73).

Då det finns flera perspektiv som kan användas för att förstå medias användning av experter begränsar jag mig i den här uppsatsen till förhållandet med experter som en källa för legitimitet åt tidningsorganisationen.

När tidningar refererar till experter för att förstärka artikelns relevans eller journalistens analys ses det i denna uppsats som ett fall av en organisation som försöker öka sin legitimitet.

1.1 Problemformulering och syfte

Litteraturen inom området organisationer och experter befinner sig på en hög abstraktionsgrad. Det finns visserligen en uppdelning mellan politiska organisationer och handlingsorganisationer, men i stora drag sker ingen mer finmaskig indelning (Boswell 2009 s 13). Det är därför intressant att undersöka en teori, om organisationers expertanvändning, på en lägre abstraktionsnivå för att testa dess bärkraft. Detta är uppsatsens inomvetenskapliga syfte.

Det utomvetenskapliga syftet ligger i den moderna demokratin. Eftersom medborgarna inte har möjlighet att närvara och själva utvärdera alla debatter och beslut samt implementeringen av dessa krävs det en oberoende granskning av utomstående organisationer. Dessa organisationer förväntas själva söka upp relevanta förlopp och problematisera dessa samt rapportera bakgrund och troliga (Fichtelius 2008 s 16-19). Hur detta sker är i sig utomvetenskapligt relevant och uppsatsen syftar till att öka vår förståelse för tidningar som organisationer samt dess användning av en extern legitimitetskälla - experten.

Undersökningen aktualiserar även frågan om maktens tredje ansikte. Med det tredje ansiktet menas makten över människors föreställningsvärd och verklighetsuppfattning. De kan till viss del styra hur vi ser på oss själva och våra föreställda intressen och förväntningar (Christensen - Daugaard - Lindkvist 2011 s 50-55). De personer och organisationer som ges utrymme i pressen att förfäktat sin uppfattning är potentiellt inflytelserika och hur dessa personer används blir intressant ur ett såväl inom- som utomvetenskapligt perspektiv.

1.1.1 Frågeställning

Hur kan morgon- och kvällstidningars användning av experter förstås ur ett legitimitetsperspektiv?

1.1.2 Avgränsningar

Trots att undersökningen befinner sig på den mindre abstrakta nivån tidningar krävs fortfarande vissa avgränsningar. Undersökningen begränsar sig till sex stycken dags- och kvällstidningar och det materialet begränsas till urval ett urval av artiklar utgivna 2011-05-19.

En avgränsning sker även i valet av teori då en organisations användning av extern kunskap kan förstås på flera sätt. Här avgränsas uppsatsen till att bara beröra tidningars användning av experter. Gruppen experter kan i sig även den avgränsas ytterligare men uppsatsen håller en ganska bred definition för att kunna undersöka vilka typer av experter som används på vilket sätt.

2 Teori

2.1 Design

Uppsatsens ambition är att med hjälp av tidningsartiklar pröva om Chrstina Boswells teori i boken *The Political Uses of Expert Knowledge* (2009), om organisationers expertanvändning, kan användas för att förstå hur dagstidningar använder experter i legitimeringssyfte. För att göra detta krävs en nominell definition (Teorell - Svensson 2007 s 38) av det teoretiska begreppet expert vilket även problematiseras. Deras funktioner för organisationer som sådana beskrivs, och legitimitet som vetenskapligt begrepp redogörs för, eftersom det är detta som tidningarna förväntas eftersträva. Tidningarnas interna arbetsätt och relevanta aspekter av nyheternas utformning redogörs för att möjliggöra det kodningsschema som ligger till grund för textanalysen (Bergström - Boréus 2005 s 48-49).

Undersökningen är i huvudsak beskrivande. Genom att beskriva hur experternas förekomst i artiklarna ser ut kan expertförekomsten klassificeras och kategoriseras vilket innebär ökad förståelse för experters legitimerande funktion (Teorell - Svensson 2007 s 23-24). I frågans svar rym också en antydning till förklaring. Visserligen kan experternas förekomst förklaras med de teoretiska förutsättningar som presenteras nedan. Det finns dock fler sätt att förklara experternas förekomst i artiklarna vilket gör att ambitionen i denna uppsats stannar vid det beskrivande. Dessutom kan uppsatsen ligga till grund för vidare forskning kring hur aktörerna, tidningarna, resonerar kring sin egen användning.

Undersökningens syfte är att testa nedanstående teoriers bärkraft på en lägre abstraktionsnivå. Metoden för att göra detta kallas för den hypotetisk-deduktiva metoden. Kortfattat innebär det att ett antal teoretiska premisser, i detta fall om experter och dess funktion, media och dess arbetsätt samt organisationer och dess avsikter, läggs fram i kapitel 2 (Teori). Empiriska konsekvenser av detta presenteras i kapitel 3 (Operationella definitioner). I Kapitel 5 (Empiri och analys) analyseras det empiriska materialet för att testa om de operationella konsekvenserna stämmer. En slutsats om teorins bärkraft presenteras slutligen i kapitel 6 (Slutsatser). Konsekvensen av detta blir att teorin antingen förkastas eller bekräftas, med eller utan modifieringar. Problemet är däremot att metoden kan visa på en av flera möjliga förklaringar. De empiriska indikatorer som används för att bekräfta hypotesen kan även bekräfta en annan konkurrerande hypotes som inte behandlats i denna uppsats. Det ska därför understrykas att detta är ett av flera sätt som kan användas för att förstå medias expertanvändning. Ett annat sätt diskuteras i korthet under 2.3 (Andra perspektiv) (Teorell - Svensson 2007 s 48-53).

Då variationen och förekomsten av legitimitetsmaximerande expertanvändande är okänd i den svenska pressen kan urvalet inte göra anspråk på någon deskriptiv generaliserbarhet. Istället bygger undersökningen på en design som syftar till att fånga ett brett spektrum av tidningsutbudet i syfte att kartlägga det (Teorell - Svensson 2007 s 68-69). Urvalet presenteras som tidigare nämnts i sin helhet under kapitel 4.2.1 (Urval).

Undersökningen är av en intensiv, även kallat kvalitativ, karaktär. Orsaken är att varje enskilt fall, alltså varje tidningsartikel, ägnas en mer djupgående analys än bara en kvantifiering med nummer. Artikeln analyseras ur flera olika aspekter vilket ger skäl för beteckningen intensiv undersökning. Vidare är antalet fall, eller i denna undersökning artiklar, begränsat till 60 stycken vilket ligger strax över den gräns som brukar anges för hur mycket material en intensiv undersökning kan rymma utan att bli svåröverskådlig (Teorell - Svensson 2007 s 80). Fördelen med den intensiva studien är främst validiteten. En intensiv frågeställning öppnar för en mer djupgående tolkning av materialet och kan delvis synliggöra det som inte står explicit. För att undvika problem med låg reliabilitet har ett detaljerat och brett analyschema utvecklats och dubbelkodning använts för att undvika godtyckliga bedömningar av materialet (Teorell - Svensson 2007 s 264-270).

Undersökningens syfte är inte att generalisera resultaten i den bemärkelse att den empiriska undersökningen skulle vara representativ för hela tidningspopulationen. Ambitionen är alltså inte att uppnå en deskriptiv generaliserbarhet. Ambitionen är istället att testa en generell organisationsteori på en lägre abstraktionsnivå. Av detta skäl behöver inte urvalet av artiklar vara representativt för hela tidningspopulationen utan snarare täcka hela den spännvidd av olika variabler som utifrån de teoretiska förutsättningarna är intressant att analysera (Teorell - Svensson 2007 s 150-152, 48-53).

2.2 Experter

Definitionen av vad som konstituerar en expert varierar mellan olika teorier och vetenskapssyn (Turner 2003 s. 22-25). Jag kommer nedan att redogöra för några definitioner som lämpar sig i uppsatsens fortsatta undersökning.

Gemensamt för expertbegreppet är att det är socialt konstruerat. Expertisen hos en expert ligger till stora delar i vad vi accepterar som expertis (Turner 2003 s 22). Någon allmängiltig definition för vad som är en expert eller expertkunskap saknas. Definitionen av expertkunskap kan variera över tid och rum (Boswell 2009 s 23-24). Eftersom experter i sig är beroende av dess publik kan experter definieras som de som uppfattas som experter, eller med andra ord, de som lyckas hävda en kognitiv auktoritet vilken blir erkänd av publiken (Turner 2003 s 23-25).

Ett sätt att beskriva källan till experters legitimitet är att se på experterna som kognitiva auktoriteter. Kognitiv auktoritet kan inte fördelas lika bland alla medlemmar i ett samhälle. Konceptet i sig förutsätter en underordning av vissa och en överordning av de som besitter auktoriteten. Auktoriteten har sin källa i expertens publik. Det är publiken, icke-experterna, som accepterar expertens påståenden som sanna. De gör detta under premissen att det bara är andra experter inom samma område som kan ifrågasätta auktoriteten hos en expert. Det finns tre huvudsakliga sätt för experterna och dess publik att förhålla sig till varandra (Turner 2003 s 23-25). Eftersom det är publiken som ger experten dess status är det även rimligt att olika experter har olika hög trovärdighet hos allmänheten. Att så är fallet även bland de experter som förväntas ha högst trovärdighet, de akademiska, har studier visat stämma (Holmberg - Weibull 2011 s 317-320).

2.2.1 Fem typer av experter med inflytande

Vissa experters auktoritet erkänns bara av en begränsad del av medborgarna. Det kan röra sig om ett vetenskapligt omtvistat område. Ett populärt exempel är teologen som för ateisten inte besitter någon kognitiv auktoritet. Dessa experter har redan en etablerad så kallad publik som erkänner deras kunskap och till vilka experterna vänder sig. Samma sak är det för experter inom vissa vetenskapsdiscipliner som endast debatteras internt. Experten får sin auktoritet av kollegor, som även utgör publiken (Turner 2003 s 25-26).

Yrkesmän kan själva söka upp sin tilltänkta publik för att övertyga dem om sin överlägsna kunskap. Den här gruppen av experter måste alltså förtjäna sin auktoritet på ett annat sätt än de grupper som redan fått ett erkännande av sin publik genom sina kollegor eller sin, inom gruppen, unika position. Medlemmarna i gruppen yrkesmän kan härstamma från en annan inflytelserik grupp i samhället och tidvis övergå från att till exempel vara parter i ett mål till att vara experter i ämnet i sig. Resultatet blir att yrkesmännen får arbeta hårdare för att upprätthålla sin auktoritet och kommer troligtvis inte att få den generellt accepterad (Turner 2003 26-28).

En typ av experter har till syfte att påverka allmänheten för att förändra opinionen till fördel för vissa åtgärder. Den här typen av experter bedriver visserligen forskning, men syftet är till stor del att sprida resultaten för att påverka opinionen i en viss fråga (Turner 2003 s 29-32). Det innebär att den här typen av experter troligtvis själva söker medial uppmärksamhet för sina resultat eftersom målet med forskningen till lika stor del är uppmärksamheten som forskningen i sig.

De experter som nästan uteslutande riktar in sig på förvaltningen som publik kan sorteras i en egen grupp. Dessa experter syns ofta inte offentligt och deras påverkan på policyutformningen kan vara svår att se för utomstående. Gruppen fungerar på samma sätt som de experter vars arbete syftar till förändring av opinionen, men de experter som riktar in sig på politiska makthavare och förvaltningen tar så att säga en genväg. De behöver inte få opinionen att svänga

utan kan istället påverka beslutsfattarna direkt och argumentera för åtgärder som ska ge bästa möjliga resultat (Boswell 2009 s 4) (Turner 2003 s 33-36).

Auktoritet och legitimitet kan också härstamma ur erfarenhet. Fenomenet kallas ofta lokal kunskap, erfarenhetskunskap eller, på engelska, lay expertise. Detta innebär att en person som arbetat länge inom ett område eller med en viss fråga antas besitta sådana kunskaper att denne anses vara expert. Lekmannakunskapen erkänns dock inte av alla och dessa aktörer har därför ofta svårare att hävda sin auktoritet än experter med till exempel akademiska meriter (Goven 2008 s 3).

2.3 Experters funktion för organisationer

En vanlig uppfattning är att organisationer använder sig av experter i syfte att lösa problem. Experterna konsulteras i syfte att finna den bästa lösningen på ett aktuellt problem. Detta brukar kallas för det instrumentella synsättet (Boswell 2009 s 4-5, 31).

Experter kan dock användas på fler sätt. Experter kan användas för att legitimera en organisations agerande och öka dess egna så kallade epistemiska auktoritet, det vill säga dess trovärdighet i verklighetsutsagor och påståenden om sin egen kunskap om verkligheten. Den andra funktionen är stödjande. Experter kan användas i omtvistade fall för att undergräva konkurrerande påståenden och politiska ställningstaganden. En organisation som lyckats använda experter för att underbygga sina handlingar kan mycket väl lyckats bygga upp ett rykte av att vara en epistemisk auktoritet vilket gör att de inte behöver använda experter för ett legitimerande syfte utan snarare för ett instrumentellt syfte. Likväl kan en effektiv instrumentell organisation ha ett rykte av sig att vara effektiv och behöver därför inte använda experter i samma utsträckning för att stärka sin egen legitimitet (Boswell 2009 s 5-7, 72-73).

2.3.1 Organisationer för handling eller politik

För att förstå organisationers agerande kan dessa delas upp i handlingsorganisationer och politiska organisationer. Båda typerna har som överordnat mål att säkra sin legitimitet i omgivningen. Deras källor skiljer sig dock åt (Boswell 2009 s 13).

Handlingsorganisationer har sin huvudsakliga legitimitetskälla i vad de gör, det vill säga huruvida deras handlingar uppfattas som legitima av deras omgivning. Dessa organisationer bör använda sig av experter ur ett instrumentellt perspektiv, det vill säga för att leverera de bästa tjänsterna eller handlingarna utifrån sina uppsatta mål. Dessa organisationer försöker framför allt att efterlikna liknande organisationer i sin omgivning (Boswell 2009 s 13, 65-66).

Politiska organisationer har sin legitima grund i de processer och regler som styr dess agerande. Dessa organisationer måste motivera sina uttalanden och sina beslut för att upprätthålla sin legitimitet. Samtidigt kan de inte anpassa sina handlingar, produkter eller sin påverkan på omgivningen för att öka sin legitimitet. Detta tvingar de politiska organisationerna att förlita sig på experters legitimerande funktion, snarare än experternas rådgivning i själva produktionen av tjänster (Boswell 2009 s 13).

2.3.2 Kraven på en legitimerande expert och dennes funktion

För att kunna fylla funktionen som en legitimerande eller stödjande expert krävs det att experten uppfyller ett antal krav. Experten och dess kunskap måste skilja sig från de individer och den kunskap som redan finns inom organisationen (Boswell 2009 s 23-24).

Experten måste redan verka inom ett område där dess erfarenhet och kunskap blivit erkänd. Detta innebär vanligtvis att experten har en akademisk utbildning och är därför erkänd som en epistemisk auktoritet inom vetenskapssamhället. Kunskapen i sig måste uppfylla vissa krav. Den ska vara opersonlig och framstå som värderingsfri. Den måste även uppfylla de metodologiska krav som ställs av stora delar av vetenskapssamhället (Boswell 2009 s 24).

Även om kunskapen eller forskningen skulle kunna produceras av alla som besitter de metodologiska och teoretiska kraven som forskningen ställer finns det ett antal skäl till att kunskapsproduktionen ibland flyttas ut ur den organisation som är beroende av den. Ibland ställer forskningsuppgiften krav på tid, utrustning eller kunskaper som den kunskapskonsumerande organisationen inte besitter. Det är även rimligt att kunskapsproduktion eller forskning inte är en del av organisationens arbetsuppgifter. En sådan fördelning är fördelaktig för forskarna som på så vis får monopol på kunskapsproduktion vilket ger dem ökad trovärdighet och auktoritet. Fördelningen ger även ökad trovärdighet för de som använder kunskapen då den framstår som neutral. Definitionen av experter är i slutändan beroende av de definitioner som används av de som använder kunskapen (Boswell 2009 s 24-25).

De legitimerande funktionerna syftar vanligtvis till att anpassa organisationen till de normer och strukturer som omgivningen förväntar sig. Detta är särskilt troligt när omgivningen efterfrågar expertkunskap eller när organisationen arbetar i ett osäkert område. Politiska organisationer är den grupp som främst använder expertkunskap i det här syftet (Boswell 2009 s 61-62, 73).

De stödjande funktionerna används främst när organisationen arbetar i ett omtvistat område där organisationen behöver stöd för sina föreslagna åtgärder. När debatten handlar om tekniska frågor istället för värderingar kan experters stödjande funktion komma väl till pass. Syftet med metoden är att få stöd för en handling eller åtgärd som organisationen vill genomföra och behöver motivera. Metoden används främst av handlingsorganisationer (Boswell 2009 s 62, 72).

2.4 Andra perspektiv på organisationers legitimitet och rykte

En organisations sätt att framställa sig själv kan även förstås med det som brukar kallas för omdömeshantering efter engelskan Reputation management. Omdömeshantering syftar till att skapa en bild av organisationen hos andra aktörer. Den är därför bredare än marknadsföringen som bara riktar sig till kunderna. Omdömeshantering berör inte bara pris och kvalitet på produkten och kan därför ses som ett sätt att förstå såväl handlingsorganisationer som politiska organisationer. (Rövik 2007 s 165-167).

2.5 Legitimitet

Legitimitet kan definieras som makt vilket utövas enligt rättvisa regler som accepteras av de som blir föremål för maktutövningen (Beetham 1991 s 3). En sådan definition kan dock te sig för abstrakt för att förklara experters legitimerande effekt. Maktutövning är legitim ifall de som utövar och utsatt för den upplever den som legitim (Beetham 1991 s 8). Det är med andra ord en social ordning och konstruktion i vilken vår syn på omvärlden styr huruvida vi värderar andra aktörers agerande som legitimt. Vår verklighetsuppfattning och syn på andra aktörer styrs av våra möten med dessa. Det är även den underordnade parten i ett maktförhållande som påverkar den överordnade. (Christensen - Daugaard - Lindkvist 2011 s 88).

2.5.1 Tre nödvändiga vägar till legitimitet

För att handlingar ska anses legitima måste de ske i samklang med vedertagna regler i samhället. Det kan dels röra sig om juridiska legitimitet, alltså att handlingen stöds av lagen (Beetham 1991 s 4). Reglerna som maktutövningen måste ta hänsyn till måste dock inte vara juridiska. I alla samhällen finns en mängd oskrivna regler och konventioner som alla förväntas följa och maktutövningens utformning i relation till dessa är också relevant för legitimiteten. Eftersom reglerna inte måste vara kodifierade eller förknippade med sanktionsmöjligheter kan det i ett samhälle finnas aktörer som uppfattas som illegitima utan att dessa bestraffas juridiskt (Beetham 1991 s 11, 16). Det är alltså delvis upp till parterna i maktförhållandet att avgöra om maktutövningen är legitim.

Makten som utövas måste ha sitt ursprung i en legitim källa. Reglerna som omgärdar maktutövningen måste med andra ord vara legitima. Därtill måste även maktutövningen ses som gynnsam både för den som utövar makten och den som

är föremål för utövandet. Maktutövningen måste alltså uppfattas som allmännyttig (Beetham 1991 s 17).

I ett samhälle finns det alltid delade meningar om moral, etik och därför även vad som kan ses legitimt. Även om spridningar innebär att aktörer därför inte kan nå full legitimitet så formas medlemmarna i ett samhälle utifrån varandra. Det är därför möjligt att tala om ett samhälles generella värderingar även om dessa till viss del varierar bland individerna. Detta kan även innebära att ett maktförhållande uppfattas som legitimt av en viss grupp individer (Beetham 1991 s 17-18).

Den överordnade aktören i ett maktförhållande behöver även ett aktivt medgivande eller acceptans av den underordnade parten. Det innebär att den underordnade visar sin lojalitet genom en handling. Vad som räknas som ett aktivt medgivande avgörs av den sociala och kulturella kontext i vilken handlingen sker (Beetham 1991 s 17-19).

2.5.2 Effekter av bristande legitimitet

En aktör kan huvudsakligen förlora sin legitimitet av två orsaker. Den första orsaken är att den överordnade makten misslyckas att tillgodose de underordnades intressen. Det kan både röra sig om de intressen den överordnade makten tror att den underordnade förväntar sig. Men misslyckandet kan även bero på tekniska svårigheter, konkurrens eller systemets själva utveckling och utformning (Beetham 1991 s 108-109).

Den andra orsaken är att den överordnade parten inte lyckas leva upp till de krav som dess källa till legitimitet ställer. Det innebär att maktutövaren upplevs som korrupt eller falsk då handlingarna inte ses som ärliga (Beetham 1991 s 108-109).

2.6 Media

2.6.1 Expertanvändning

Nyhetsrapportering förutsätt bygga på en viss dramaturgisk logik i hur en historia berättas. Organisationen förutsätts arbeta för att öka den dramatiska framtoningen, förenkla en komplex historia och lyfta fram det oväntade. Givet dessa förutsättningar är det troligt att media inte lägger stor vikt vid tekniska detaljer eller forskning. I sin tur borde politiska organisationer, som vill vinna exponering i media, försöka undvika tekniskt komplicerade utläggningar med stöd av experter. Det kan ses som paradoxalt då organisationer vill anpassa sig till medialogiken samtidigt som de använder sig av experter för att underbygga eller legitimerar sitt agerande eller sina ställningstaganden (Boswell 2009 s 100).

2.6.2 Nyhetsvärdering och innehåll

Det saknas en heltäckande teoretisk definition på vad som betraktas som en nyhet. Vad som är att betrakta som en händelse med nyhetsvärde är till viss del kulturellt beroende. Empiriska undersökningar visar dock på några kriterier som vanligtvis är uppfyllda för att en händelse ska få stor genomslagskraft (Fichtelius 2008 s 17).

Nyheten ska tillhöra ett traditionellt område så som kriminalitet, politik eller ekonomi. Händelsen ska vara sann och inträffa nära läsaren. Lika så ska händelseförloppet vara enkelt att beskriva och beröra få parter för att göras begriplig. Nyheten i sig ska upplevas som relevant, utspelas under kort tid, vara av negativ karaktär och komma från traditionella källor (Fichtelius 2008 s 16-18).

Nyheten kan ske snabbt och oväntat och är i så fall en händelsenhet. Det innebär en plötslig och oväntad förändring mot det som annars kan ses som normaltillståndet. Men en förändring kan också ske gradvis. Om ett sådant förlopp uppmärksammas och rapporters om rör det sig om en så kallad tendensnyhet (Fichtelius 2008 s 18-19).

Var fokus i nyhetsrapporteringen hamnar är till stor del beroende på samhällets rådande värderingar och kultur. Lika så måste utformningen och innehållet vara i enighet med lagar och regler, såväl frivilliga som lagstiftade (Nygren 2008 s 30-31).

Nyheten är i sig inte en färdig nyhetsberättelse utan måste bygga på ett visst sätt att bygga upp historien för att göra den intressant. Om en alternativ bild byggs upp är det också fullt möjligt att samma historia eller händelseförlopp kan tolkas annorlunda av läsaren (Nygren 2008 s 37-38 Hague - Harrop 2010 s 150-151).

Eftersom tidningar i de flesta fall är vinstdrivande företag, styrs innehållet och utformningen i den riktning som möjliggör annonsintäkter. Detta minskar möjligheten för smala nyheter till förmån för enklare nyhetsförmedling (Nygren 2008 s 32.) Nyheterna riskerar att istället innehålla mer underhållning (Hague - Harrop 2010 s 142-143).

2.6.3 Journalisten och organisationen

Nyhetsvärderingen är bunden av de värderingar och normer som finns i samhället och kan därför te sig ganska likartad (Nygren 2008 s 30-34). Desamma kan sägas om journalistens arbete på redaktionen. De rutiner som styr arbetet tycks vara generellt väl inarbetade och accepterade av journalisterna. De syftar dels till att få arbetet gjort då arbetsuppgifterna delats upp bland ett antal medarbetare., men de syftar också till att skapa ett fast system där medarbetare kan bytas ut utan att det stör nyhetsproduktionen. Detta gör att man sammantaget kan förvänta sig en ganska likartad nyhetsutformning av de flesta journalister på de flesta tidningar (Nygren 2008 s 18-19).

Trots detta har den enskilda journalistens egna värderingar och normer inflytande över vad som påverkar innehållet (Nygren 2008 s 34). Likväl har den enskilde redaktören inte så stort inflytande över nyhetsurvalet. Det är snarare de

redaktionella rutinerna och utbudet av möjligt nyhetsmaterial som styr vad som produceras (Nygren 2008 s 35-37).

2.6.4 Smalt utbud och högt tempo

Fallstudier (Nygren 2008 s 199-203) visar att de flesta nyheter härstammar från ett litet antal källor. Vanligast är att de nyheter som produceras bygger på mottagna pressmeddelanden och av andra organisationer rapporterade nyheter. Andra organisationer har ibland strategier för att få utrymme i medierna och når detta med varierande framgång. Detta kan bland annat ske genom redaktionens kanaler för nyhetstips. Redaktionens egna idéer och grävande arbete står för en ganska liten del av nyhetsinnehållet. Även om nyhetsredaktionen prioriterar att vara först med en nyhet och att producera eget material för att särskilja sig blir utbudet lätt likriktat på grund av konkurrensen och utmaningarna med att ha personal som bevakar rätt händelse vid rätt tidpunkt (Nygren 2008 s 199-203, 215).

Trots satsningar som syftar till att ge en större bredd av människor som kommer till tals i medierna är vissa samhällsgrupper överrepresenterade. Detta beror då hur maktfördelningen i samhället ser ut. De inflytelserika människor som har maktpositioner måste alltid ges en möjlighet att kommentera nyheten och därför återspeglar inte deltagarna i reportagen konsumenternas demografiska sammansättning (Nygren 2008 s 202).

Tekniksamhällets utveckling har visserligen frigjort tid för journalisterna. Tiden används mestadels till att öka produktionen av nyheter istället för en grundligare källkritik och efterforskningar. Det innebär också att den enskilde journalisten är bunden till arbetet på redaktionen och har mindre tid att träffa människor utanför redaktionen (Nygren 2008 s 269).

När fler nyheter publiceras på internet i en snabbare takt leder det till att samma nyhet publiceras flera gången. I jakten efter att vara först med en nyhet publiceras det materialet redaktionen för tillfället har i väntan på källgranskning och bakgrundsfakta. Till viss del riskerar detta att leda till sämre faktagranskning, eller till att den fakta som publiceras hänvisar till en annan källa som på så sätt får ta skulden ifall innehållet inte visar sig stämma (Nygren 2008 s 276-277). Detta riskerar att komma i konflikt med de pressetiska regler som tillämpas av journalistförbundet och Publicistklubben som stadgar att alla parter i en konflikt ska få komma till tals och bemöta kritik eller påståenden, samt att journalisten skall återge även dessa personers eller organisationers ståndpunkt (Fichtelius 2008 s 71-72).

En stor del, nästan hälften, av de invånare i Sverige som tillfrågats om sin uppfattning kring media anser att innehållet har blivit mer kommersiellt. En slutsats som dragits från detta är att ett mer kommersiellt innehåll också är att se som ett sämre (Wadbring - Bergström 2011 s 466).

3 Operationella definitioner

De operationella definitionerna är de textimplikationer, alltså de egenskaper och indikatorer som eftersöks i materialet för att teorin ska kunna bekräftas eller förkastas. (Teorell - Svensson 2007 s 55, 99). Nedan följer en nominell definition av de begrepp som undersöks i uppsatsens empiriska del. De är också de operativa begrepp som undersöks. (Teorell - Svensson 2007 s 38-39).

Som vi har sett varierar definitionen på vem som är en expert. I den empiriska undersökningen kommer de personer eller företrädare för organisationer som framställs som sakkunniga, alltså med sakkunskap utöver den som vanliga läsare förväntas ha, att ses som experter. Detta eftersom det är mottagaren som anses vara den som värderar expertens auktoritet (Turner 2003 s 23-25). Relevant är också att den påstådda experten inte är en part i den nyhet som tidningen behandlar. Detta eftersom nyhetsorganisationerna förväntas ge utrymme åt de parter som omnämns eller berörs av händelseförloppet (Fichtelius 2008 s 71-72). Om en part fortfarande framställs med fokus på dess expertkunskap och inte som en part i konflikten eller nyheten som sådan är det också relevant då nyhetsorganisationerna kan förväntas ta en genväg (Nygren 2008 s 276-277) och istället för att använda sig av en utomstående expert använder en som redan figurerar i händelsernas närhet.

Lekmannaexperten är den person som publiken personligt kan relatera till och som besitter stor kunskap i ett sakområde genom erfarenhet men utan akademiska meriter. För att skilja dessa från gemene man, eller den så kallade mannen på gatan, måste lekmananexperten framställas med tyngd på sin personliga erfarenhet ock kunskap och inte bara med yrkestitel (Goven 2008 s 3). När en person framställs med termen expert utan att denna titel preciseras närmare innebär det att läsarens föreställning inte nödvändigtvis sammanfaller med det fenomen, alltså den faktiska person det avser (Teorell - Svensson 2007 s 37). Detta kommer att tolkas som att organisationen försöker använda titeln expert för att ge sken av att personen i fråga har det som läsaren anser definierar en expert (Turner 2003s 23-25). Denna metod kan troligtvis användas när det är oklart huruvida experten uppfyller de krav som publiken ställer.

Då experten som förekommer företräder en organisation måste detta kontrolleras mot organisationens roll i nyheten. En opinionsbildande organisation kan både göra ett expertutlåtande och vara en part i historien eller konflikten (Turner 2003 s 29-32). Risken för detta ökar då opinionsbildande organisationer eller experter tidvis visat sig bra på att få genomslag i media för sin forskning eller sina åsikter (Nygren 2008 s 201).

Den teori som skall testas förutsätter att experten inte är en del av den egna organisationen. Därför kommer inte tidningarnas egna expertkommentatorer att bedömas som experter i legitimitetsmaximerande mening. (Boswell 2009 s 24-25).

Legitimitet uppnår tidningarna genom att följa den lagstiftning och de pressetiska regler som finns. Dessa organisationer bör i så fall åtnjuta låg legitimitet och måste därför återerövra den genom att använda sig av legitima källor och experter (Beetham 1991 s 11, 16-17). Det är därför relevant att undersöka hur stort förtroende läsarna har för olika tidningar, alltså organisationer, för att sedan undersöka dessa organisationers användning av experter.

Aktivt medgivande för den som utövar makten över verklighetsutsagorna syns genom konsumtionen. Den källa som anses legitim bör också åtnjuta högt förtroende hos allmänheten och även konsumeras, alltså läsas (Beetham 1991 s 17-19).

För att studera människors syn på legitimitet är det rimligt att studera hur stort förtroende de har för en viss organisation. Detta eftersom förtroende innebär en övertygelse om att organisationen följer regler, och är gynnsam för de som läser tidningen. Den tidning som åtnjuter stort förtroende hos allmänheten måste också vara den som av sin omgivning ses som legitim (Beetham 1991 s 16-19).

4 Metod och material

Undersökningen syftar till att med hjälp av kategorisering beskriva hur tidningar använder experter. Avgränsningar i form av relevanta fall är nödvändiga för att skapa ett överskådligt material. Eftersom fenomenet är komplext analyseras artiklarna i huvudsak utifrån de teoretiska perspektiv som presenteras i kapitel 2 (Teori). Konsekvensen av detta blir att vissa andra teoretiska förklaringar utelämnas, men det är samtidigt nödvändig för att få en hanterbar mängd variabler och fall (Teorell - Svensson 2007 s 98). Undersökningen är icke-experimentiell då den inte provocerar fram ett beteende hos tidningsorganisationerna utan istället studerar redan skrivna artiklar. Konsekvensen av detta blir att det inte finns någon kontrollgrupp att jämföra resultaten med. Detta behöver däremot inte vara ett problem då den potentiella variationen i det undersökta materialet är stor och därför möjliggör en intensiv studie (Teorell - Svensson 2007 s 76-79).

Metoden som används är en textanalys, vilket är en del av det som kallas för tolkningslära, eller hermeneutik. Tolkningsslåran används för att applicera den hypotetiskt-deduktiva metoden, som beskrivits i kapitel 2, på ett material. Materialet granskas sedan för att finna de operationella indikatorer, textimplikationer, som definierats i kapitel 3. Metoden möjliggör också att nya teoretiska hypoteser kan formuleras utifrån materialet. Beroende på hur materialet tolkas kan därför andra svar än de som lyfts fram i teorikapitlet presenteras (Teorell - Svensson 2007 s 99-100).

De operationella definitionerna som ligger till grund för de implikationer som eftersöks i texterna följs med stor noggrannhet för att till så stor del som möjligt undvika att tolkningen blir beroende av författarens värderingar. På så vis undviks problemet med att en text kan anses omöjlig eller meningslös att tolka. Detta är speciellt viktigt då en annan slutsats från materialet troligen kan bero på att läsaren så att säga flyter ifrån frågeställningen och de implikationer som skall vägleda läsningen (Teorell - Svensson 2007 s 99-100).

Ett problem som ofta lyfts fram är tolkningsläras problem med läsarens olika förståelsehorisonter, eller förförståelse. Dessa beror på läsaren förutfattade meningar och förväntningar. Forskaren agerar då till förmån för sitt egna förväntade resultat istället för en möjlig alternativ förklaring. Texterna läses därför restriktivt och de slutsatser som dras underbyggs med nödvändiga resonemang. Detta är nödvändigt för att uppnå det vetenskapliga kravet att sträva efter objektivitet, det vill säga att i möjligaste mån vara oberoende av egna värderingar i arbetet (Teorell - Svensson 2007 s 54). Ibland kan finnas en enklare förklaring än den huvudtes om experters legitimerande funktion som förklarar dess förekomst i tidningar. Nyheterna kommer ofta från samma källor och tidspress tvingar journalisterna att ta genvägar vad beträffar källkritik och

efterforskningar (Nygren 2008 s 32, 276-277). Därför presenteras även ett stycke om kommersiell media och konkurrens, i kapitel 2 (Teori). Detta för att uppnå den transparens som är viktig när man arbetar med tolkningar av primärmaterial (Teorell - Svensson 2007 s 101). Detta får ses som en absolut nödvändighet för att uppnå kravet på vetenskaplig intersubjektivitet, det vill säga att forskningen och tolkningens alla steg och avvägningar redovisas tydligt för läsaren så att denne kan göra en bedömning av arbetets kvalitet och ifall de slutsatser som dras är rimliga (Teorell - Svensson 2007 s 54-55).

Tolkningen av tidningsartiklarna fokuserar på såväl avsändaren som mottagaren av texten. Det är avsändarens, av mottagaren förväntade, tolkning av texten som kommer är av intresse för analysen. Det ligger i sakens natur att expertförekomsten framstår som en normal förekomst i en nyhetsartikel, och det är den förekomsten som ger förekomsten av experter sin legitimerande effekt. Det är så att säga avsändarens avsikt att få mottagaren att tolka expertförekomsten som normal och väntad. Eftersom undersökningen inte studerar mottagarens faktiska tolkning av texten kommer fokus vara kring hur och när experterna bäddas in i texten och vilken roll de spelar där (Teorell - Svensson 2007 s 101-103).

Undersökningen syftar till att åstadkomma deskriptiv interferens och måste därför undvika de två mätproblemen, låg reliabilitet och validitet, som kan uppstå vid en empirisk undersökning. För att undvika problemet med låg validitet görs en noggrann operationalisering av begreppen och ett noggrant urval för att få en stor bredd i de fall som undersöks. God reliabilitet uppnås genom de regler som styr hur analysen av materialet sker i avdelning 4.2 (Textanalys) (Teorell - Svensson 2007 s 55-57).

4.1 Textanalys

Det empiriska materialet undersöks i en innehållsanalys. Innehållsanalysen används för att identifiera de textimplikationer, alltså implicita och explicita uttryck för förekomst av experter, som är av vikt för att besvara forskningsfrågan. Analysen är av en så kallat kvalitativ karaktär vilket innebär att det inte bara är förekomsten av ett begrepp eller ord som räknas. Istället görs en bedömning av ordets betydelse i kontexten vilket förutsätter en manuell läsning och bedömning av materialet. Den manuella läsningen möjliggör tolkningar i varje enskilt fall och undviker därför reliabilitetsproblem då texten ser ut på ett sätt som läsaren inte förutsett (Bergström - Boréus 2005 s 45).

Även om innehållsanalysen, till skillnad från diskursanalysen, främst skönjer det manifesta och explicita, kan den även användas för att tydliggöra det som inte skrivs explicit. Ett exempel är användningen av titeln expert, som utan en exaktare precisering blir mångtydigt. Användningen tillåter nämligen en person, experten, att få en term, expert, som inte nödvändigtvis stämmer överens med läsarens föreställning om begreppet (Teorell - Svensson 2007 s 37-38). Detta är en av de indikatorer som undersökningen letar efter (Bergström - Boréus 2005 s 45).

Kriterier och för materialets avgränsningar och insamling redogörs under 4.1.1 (Urval). Det valda materialet analyseras med hjälp av kodschemat, avsnitt 4.1.2, som konstruerats utifrån de textimplikationer som angetts i kapitel 3 (Operationella definitioner). Analysinstrumentet, kodschemat, utvecklas efter att delar av textmaterialet lästs för att säkerställa att det är kompatibelt med materialet. Detta görs för att säkerställa god validitet då kodschemat inte innehåller några brister som orsakar systematiska mätfel (Bergström - Boréus 2005 s 48-49). För att undvika reliabilitetsproblemet med att läsaren blir färgad av materialet och bedömer en analysenhet i förhållande till den senast bedömda, varvas texter från olika tidningar för att på så vis underlätta för läsaren att hålla sig neutral till materialet (Bergström - Boréus 2005 s 51-52).

Vanlig kritik mot innehållsanalysen är att det inte alltid är meningsfullt att undersöka texter med. Denna kritik riktar sig mot den kvantitativa typen som syftar till att räkna ord eller företeelser. Syftet med föreliggande undersökning är däremot deskriptiv och syftar till att ge en bild av hur experter används och inte i hur stor del av artiklarna dessa nämns. Av den anledningen är vare sig analys eller slutsats fokuserad på kvantiteten av fenomenet, utan snarare hur och i vilka sammanhang det kommer till uttryck. Till skillnad från andra metoder identifierar inte innehållsanalysen det som inte sägs. Vad som inte sägs är utifrån frågeställningen inte heller intressant då denna förutsätter förekomsten av ett av avsändaren manifest budskap. Hela urvalet är publicerat inom samma tidsperiod och på så vis undviks tolkningsproblem orsakade av material som sträcker sig över tid och rum (Bergström - Boréus 2005 s 77-78).

För att undvika att författaren drar slutsatser utifrån sina förföreställningar och inte från de kriterier som satts upp i kodschemat har en slumpmässigt utvald fjärdedel av materialet utsatts för en så kallad dubbelkodning av författaren efter att den preliminära kodningen genomförts. Syftet med detta är att säkerställa intersubjektiviteten i kodningsschemat (Bergström - Boréus 2005 s 50-51).

4.1.1 Urvalsmetod

Urvalet syftar till att skapa variation i analysenheterna för att täcka stora delar av den spännvidd som finns i tidningsutbudet. Eftersom undersökningen syftar till att klarlägga olika tidningars användning av expertreferenser är det rimligt att använda de tidningskategorier som varierar i framgång (Weibull 2011 s 536-537). På detta sätt klarläggs utbudet i väsentliga delar genom ett en strategiskt urval för val av fall. På detta sätt går det att skönja variationer i materialet och på så vis läggs grund för vidare forskning som kan ta sig an en förklaring i till variationen. Urvalskriterierna för fallen är de kategorier som SOM-undersökningen använt för att undersöka förtroendet för och konsumtionen av olika tidningstyper. Således kommer artiklarna från dagstidningar, lokaltidningar och kvällstidningar att ingå i urvalet. Vidare är de andra faktorerna som kan användas för att förklara förtroendet och legitimiteten för tidningarna okända och därför görs ingen finmaskigare indelning av urvalsgrupperna Dessutom kan tidningarna, av de övergripande rutiner, konkurrens och sociologiska faktorer som presenteras i kapitel 2 (Teori), ses som i övrigt likartade inom sin grupp. De faktorer som är okända fördelas därför troligtvis på ett okänt sätt inom samma tidningstyper.

Eftersom förtroendet för olika tidningstyper varierar (Weibull 2011 s 536-537) är det av vikt att täcka alla typer av tidningar för att på så vis eftersträva en så bred representation som möjligt. Urvalet är inte representativt för hela tidningspopulationen vad beträffar antalet tidningar eller antalet läsare i Sverige vid den givna tidpunkten utan täcker istället hela det spektrum av tidningstyper och olika läsargrupper som kan tänkas använda experter i ett legitimerande syfte. Eftersom frågeställningen bygger på en teori på hög abstraktionsnivå bör svaret kunna generaliseras såväl inom gruppen tidningar som på en högre abstraktionsnivå till organisationer (Teorell - Svensson 2007 s 84-85).

Undersökningen baseras på ett strategiskt val av fall. Detta möjliggör en studie av fall som kan anses relevanta utifrån de kända variabler som kan tänkas påverka organisationens möjligheter att använda experter. Förutom att fallen är relevanta varierar de också på dessa variabler. Med andra ord täcker det strategiska urvalet en stor del eller alla de variabler som kan tänkas ha betydelse för att besvara frågeställningen. Genom att göra en intensiv studie, i detta fall en innehållsanalys, möjliggörs även en komplettering till de extensiva studier som redan gjorts om svenska folkets förtroende för medieorganisationer (Weibull 2011 s 536-539)(Teorell - Svensson 2007 s 150-152). Urvalet blir alltså representativt i de aspekter som är kända och relevanta. Även om ytterligare faktorer skulle kunna vara av relevans för förklaringen är dessa okända och då en undersökning av den totala populationen tidningar inte är möjlig är urvalet därför godtagbart utifrån de teoretiska perspektiv undersökning baseras på.

4.1.2 Empiriska data till grund för valet av fall

Statistiken nedan ligger till grund för valet av fall då den sammanfattar variationen i svenskarnas konsumtion av ett antal olika tidningar samt dess förtroende för en viss typ av medieorganisation. Alla siffrorna är hämtade ur *Lycksalighetens ö* (2011) för vilken Sören Holmberg, Lennart Weibull och Henrik Oscarsson varit redaktörer. Boken är en sammanfattning av 2010 års SOM-undersökning, vilket är en stor extensiv undersökning som sammanfattar svenskarnas åsikter och förtroende samt medie- och konsumtionsvanor inom ett antal för denna studie relevanta områden (Holmgren, Weibull - Oscarsson 2011). De data som används nedan är begränsade till de som avser tidningarnas digitala versioner på internet. Skälet till begränsningen är dels att ett större material finns tillgängligt, men även att en artikel i flera versioner kan tydliggöra vad som publiceras först och hur en organisation agerar i inledningen av rapporteringen av ett visst skede.

Högskolor och universitet är några av de institutioner som det svenska folket har högst förtroende för. Detta gör att de tillsammans med det faktum att de är själva kärnan i ett system med akademiska meriter och vetenskapig granskning inom forskarsamhället troligtvis är en god källa för legitimitet. Förtroendet varierar dock bland svenska folket. Yngre människor har generellt ett större förtroende för universitet och högskolor än pensionärer. Högutbildade har större förtroende än lågutbildade. Desamma gäller fördelningen mellan boende i stad respektive landsbygd där de sistnämnda har mindre förtroende (Holmberg - Weibull 2011 s 316-317). Detta gäller även gruppen forskare. I gruppen högutbildade svenskar har 70 procent stort förtroende för forskare. Samma siffra för lågutbildade är 33 procent. Både de med stort och litet förtroende anger medier som sin huvudsakliga informationskälla beträffande forskning. (Holmberg - Weibull 2011 s 320-323).

Förtroendet för olika vetenskapsdiscipliner varierar också. Medicinsk forskning åtnjuter högst förtroende då med mellan 80 och 85 procent anser sig ha mycket eller ganska stort förtroende. Teknisk forskning har högt eller ganska hög förtroende hos cirka 70 procent av befolkningen. Samma siffror för naturvetenskaplig forskning är 65 procent. Hälften, drygt 50 procent av befolkningen, har ganska eller mycket stort förtroende för samhällsvetenskaplig forskning. Samma siffra för de vetenskapsdiscipliner med lägst förtroende, humaniora och utbildningsvetenskap är 35-40 procent (Holmberg - Weibull 2011 s 317-320).

Konsumtionen av kvällspress, i detta fall den största kvällstidningen Aftonbladet på internet, varierar beroende på inkomst, utbildning kön och ålder. Störst konsumenter är den yngsta gruppen på 16-29 år där 40 procent läser tidningen regelbundet. Andelen som läser minskar i takt med att åldern ökar för att i den äldsta gruppen, 65-85 år, vara nere på 11 procent. Läsning utifrån utbildning ser något annorlunda ut. Andelen lågutbildade som regelbundet läser tidningen är bara 15 procent jämfört med gruppen medellåg där 28 procent regelbundet läser tidningen på internet (Färdigh - Westlund 2011 s 415).

Drygt en tredjedel av befolkningen anser att journalisterna vinklar nyheter efter sin personliga uppfattning istället för att rapportera objektivt (Wadbring - Bergström 2011 s 467).

Bland svenskarna är den digitala tidning som har störst förtroende bland de som är bekanta med mediet Dagens Nyheter där 63 procent har ganska eller mycket stort förtroende. Efter Dagens Nyheter kommer Aftonbladet där 28 procent har ganska eller mycket stort förtroende. Expressen kommer sist bland de undersökta tidningarna med ganska eller mycket stort förtroende hos 21 procent av befolkningen (Weibull 2011 s 538).

Det saknas statistik om läsarnas syn på lokala morgontidningar. Därför kommer även dessa att undersökas i materialet då de bland annat kan vara den tidningstyp som troligtvis använder sig av lekmansexperter (Goven 2008 s 3) för att stödja sina påståenden. Skälet till detta är att det är mottagaren av budskapet som avgör om experten är en legitim expert (Turner 2003 s 25-26). Läsarna av lokaltidningen är den grupp som troligtvis har störst förtroende och uppfattar lekmannen som en legitim expert.

Samtliga artiklar har hämtats ur Mediearkivets databas Retriever som indexerar en stor del av tryckt svensk media (Retriever 2012). Artiklarna har valts utifrån kriteriet att de ska bestå av minst 200 ord. Vidare ska de vara skrivna av tidningen själv vilket utesluter oredigerade telegram från nyhetsbyråer. Skälet för detta är att det är tidningarnas egna arbete med legitimerade experter som undersöks. Artiklarna har valts efter publiceringsordning, det vill säga de valda artiklarna är de som publicerats senast på dygnet. Detta kan få till effekt att en tidig version av en artikel som senare kompletteras med mer material och potentiella expertkommentarer utesluts. Däremot innebär detta även att en tidigare artikel som nu uppfyller kriterierna kan undersökas, vilket gör fördelningen jämn. Vidare har artiklar som tidningen inte själva definierar som nyheter, så som sport, nöje, kultur och opinion samt ledare, uteslutits. Huruvida sökmotorn missar eller utesluter några artiklar har inte kontrollerats.

Materialet består av totalt 60 stycken artiklar från sex stycken tidningar. Två stora dagstidningar från Stockholmsregionen där den ena, Dagens Nyheter, åtnjuter ett mycket stort förtroende hos allmänheten (Weibull 2011 s 538). Förtroendet för den andra tidningen, Svenska Dagbladet, är för undersökningen okänt då förtroendet för tidningen inte undersökts samtidigt som de andra i SOM-undersökningen. Lokaltidningarna är Sydsvenskan och Skånska Dagbladet. Förtroendet för dessa tidningar är även det okänt av samma anledning. Kvällstidningsgruppen består av Aftonbladet och Expressen. I denna grupp åtnjuter Aftonbladet något större förtroende än sin konkurrent (Weibull 2011 s 538). Om tidningen har flera utgåvor är det den nationella som undersöks. Flera av tidningarna behandlar samma ämnen och har i vissa fall uppenbarligen hämtat inspiration av varandra.

Valet av tidningar utesluter fackpress och veckotidningar. Detta är dock inget problem då undersökningens frågeställning inte intresserar sig för den här typen av tidningar. Däremot kan vissa typer av experter, lekmanexperten (Goven 2008 s3) eller de som riktar sig mot förvaltningen (Turner 2003 s 33-36), förekomma där vilket kan skapa en underrepresentation av dessa i materialet.

4.1.3 Datamatrix

Utifrån de operationella definitioner som redogjorts för i kapitel 3 (Operationella definitioner) har en datamatrix konstruerats för att kunna ordna det empiriska materialet systematiskt (Teorell - Svensson 2007 s 92. I kolumnen till vänster finns de artiklar, alltså analysenheter, som materialet består av (Bergström - Boréus 2005 s 50). På den vågräta raden placeras de egenskaper varje artikel har som är av intresse för artikeln. Matrisen har, för att göras mer lättöverskådlig, delats upp i två tabeller där den ena avser nyhetsvariabler och den andra expertvariabler. De ifyllda datamatrixerna finns i bilaga nummer två.

Nyhetsfakta

	Nyhets-kategori	Antal parter i berättelsen	Nyhetens ursprung	Plötslig eller tendensnyhet	Unik bland konkurrenter	Antal ord
Expres sen 1						
Expres sen 2						
Expres sen 3						
Expres sen 4						

Expertfakta

	Expert-förekomst	Expert-typ	Experten är en part i historien	Expertens yrke	Företräder vilken typ av organisation	Expert i rubrik och/eller ingress
Expres sen 1						
Expres sen 2						
Expres sen 3						
Expres sen 4						

5 Empiri och analys

Materialet har en stor spridning med avseende på inrikesnyheter, utrikesnyheter och lokala nyheter. De berör områdena politik, brott, förvaltningsbeslut, ekonomi, vetenskap. De fall som berör kungahuset har kodats som politik om det berör hovets funktion. Om de behandlar det eventuellt brott, mutbrott eller utpressning, har det kodats under den egna kategorin brott (Aftonbladet 2011b, Expressen 2001b).

Antalet ord i artiklarna har stor spridning med ett antal på mellan 201 och 4407 ord. Artiklarna rymmer mellan en och fyra olika parter.

Nyheterens ursprung varierar mellan troliga tips (Sydsvenskan 2011), andra medier (Svenska Dagbladet 2011c) och material efter egna idéer (Svenska Dagbladet 2011a). Den vanligaste kategorin är emellertid okända ursprung då detta inte nämns i texten. Nästa alla nyheter är plötsliga nyheter. De nyheter som är tendensnyheter berör den kommunala förvaltningen (Skånska Dagbladet 2011a) och opinionen (Svenska Dagbladet 2011a). De flesta nyheterna är unika mellan grupperna men inom samma kategori tycks tidningarna ha hämtat inspiration från sina konkurrenter (Expressen 2011b, Aftonbladet 2011b). Experter i artiklarna är ganska få, men de som förekommer har en stor bredd från lekmanexperter (Skånska Dagbladet 2011b, Sydsvenskan 2011), till akademiska experter (Svenska Dagbladet 2011a, 2011c). Intresseorganisationer (Svenska dagbladet 2011b) och experter som själva söker sin publik, det vill säga yrkesmän (Dagens Nyheter 2011), finns också representerade.

5.1 Lokaltidningar

Bland lokaltidningarna finns det tre artiklar som innehåller något som kan tolkas som en lekmanexpert. Dels är det ett reportage om jordbruk (Skånska Dagbladet 2011b) där odlaren talar om hur sparrisodlingar, dels ett reportage om en farlig trafiksituation på en mindre ort (Skånska Dagbladet 2011a). I båda reportagen läggs allt fokus på berättaren, i det ena fallet bonden (Skånska Dagbladet 2011b) och i det andra fallet familjen som bor längs vägen (Skånska Dagbladet 2011a). Familjens historia kompletteras med en kort kommentar från den berörda kommunens tekniska kontor men tidningen tar klar ställning för de boendes tolkning av trafiksituationen som får stort utrymme (Skånska Dagbladet 2011a).

Sydsvenskans artikel *Nådde inte Mount Everests topp* (Sydsvenskan 2011) handlar om en lokal bergsklättrare som försökt nå toppen på Mount Everest. Ett stort utrymme lämnas åt bergsklättrarens egna berättelse om hur bestigningen har gått till (Sydsvenskan 2011).

Huruvida dessa personer skall ses som lekmannaexperter beror på hur läsarna tolkar dem (Turner 2003 s 22). Samtliga personer nämns redan i ingressen och framställs därför som relevanta i tidningen framställning av dem. Eftersom tidningen troligen förväntas känna sina läsares behov är det också troligt att läsarna ser dessa personer som legitima källor till fakta.

5.2 Större dagstidningar

Bland de större dagstidningarna hittar undersökningen tre typer av experter. Dels använder en av tidningarna, Svenska Dagbladet, akademiska experter alltså forskare, för att förklara ett komplicerat fall (Svenska Dagbladet 2011a, 2011c). Den ena artikeln redogör för en statistisk undersökning som tidningen själv har genomfört. Denna kommenteras sedan av en statsvetare som jämför undersökningen med andra liknande studier över tid (Svenska Dagbladet 2011a). Detta är också nödvändigt för att göra artikeln begriplig då siffrorna i sig inte säger särskilt mycket. Experten är den enda personen som kommer till tals och hamnar helt i fokus i artikeln (Svenska Dagbladet 2011a).

Den andra artikeln i Svenska Dagbladet består av en sociolog som kommenterar varför mäktiga män hamnar i sexskandaler. Även i denna artikel är experten den enda personen som kommer till tals (Svenska Dagbladet 2011c).

Den andra experttypen som framträder hos Svenska Dagbladet är intresseorganisationen. Organisationen Läkare för Mänskliga Rättigheter kommenterar och beskriver regimen mot demonstranter i Bahrain. Det framgår av artikeln att den huvudsakliga källan till informationen är intresseorganisationen (Turner 2003 s 29-32) som får komma till tals. Ingen utrymme lämnas för kommentarer från påstådda offer eller regimen själv. Istället ger tidningen en kort skildring av dess egna reportrars observationer på plats (Svenska Dagbladet 2011b). Detta gör dock inte tidningen till expert då en sådan enligt teorin måste komma utifrån organisationen för att vara legitimerande (Boswell 2009 s 24-25).

I Dagens Nyheter figurerar en annan typ av expert. Det är en författare, vilket är den typ av expert som söker sin publik (Turner 2003 s 26-28). Författaren är aktieägare i Spyker Cars vilket också är ämnet för författarens bok. Spyers bolagsstämma är det huvudsakliga ämnet för artikeln. Författaren får utrymme att kommentera bolagsstämman och de uttalanden som bolagets VD har gjort (Dagens Nyheter 2011).

Förutom Dagens Nyheters artikel om Spyker (Dagens Nyheter 2011) och Svenska Dagbladets artikel om situationen i Bahrain (Svenska Dagbladet 2011b), har experterna som förekommer nämnts i artikelns ingress eller rubrik. Detta får anses väsentligt då ingress och rubrik syns för läsaren även om denne inte läser artikeln i sin helhet. Det går även i linje med det mönster som finns i artiklarna där experten spelar huvudrollen och andra parter, förutom i fallet med författaren, har en undanskymd plats.

5.3 Kvällspress

Aftonbladet använder sig också av en författare för att kommentera en artikel. I detta fall är det en artikel om kungens vänner som sägs ha haft kontakter med kriminella som kommenteras. Författaren har skrivit en bok om kontakterna och i artikeln kommenterar han dem som sådana. Nyheten handlar i stort om innehållet i boken, som i sin tur behandlar ett pågående skede där kungens vänner och kriminella kontakter är av stort intresse (Aftonbladet 2011b).

Expressen har valt en annan expert för att kommentera det aktuella fallet med kungens vän och dennes kontakter. I Expressens fall är det en kriminolog som, efter en beskrivning av det aktuella fallet, kommenterar varför kungens vän kan ha agerat på det vis som påstås. Kriminologen beskrivs med titel och namn men, till skillnad från andra tidningar, inte med uppgifter om vid vilken institution han är verksam (Expressen 2011b).

Aftonbladet har i likhet med Svenska Dagbladet en artikel där en människorättsorganisation kommenterar den Bahrainska regimens övergrepp, denna gång mot en enskild individ. I artikelns ingress nämns en lokal människorättsorganisation som kommenterar övergreppet och sätter det i ett större sammanhang. Artikelns fokus ligger på en svensk aktivist och inte huvudsakligen på organisationen (Aftonbladet 2011a).

Den enda artikel som beskriver ett vetenskapligt skeende finns i Aftonbladet. I artikeln berättar en botaniker vid en namngiven trädgård om en ovanlig blomma som nyligen blommat. Blommans egenskaper beskrivs ingående. Aftonbladet är den enda tidning som väljer att skriva om nyheten i urvalet och artikeln är också urvalets enda vetenskapliga nyhet (Aftonbladet 2011c). Värt att notera är att det inte är ett forskningsframsteg utan, likt Sydsvenskans (Sydsvenskan 2011) artikel om bergsklättraren, en händelse som är ovanlig men inte oväntad som beskrivs.

Migrationsverket har gett ut en egen utgåva av seriefiguren Bamse som syftar till att beskriva hur ett asylärende handläggs. Detta kommenterar konstnären Lars Vilks i en artikel. I artikel får han, efter en kort presentation av ärendet ge sina kommentarer till myndighetens serietidning. Källan till artikeln är ett debattinlägg som Vilks har skrivit och ombeds nu av tidningen att utveckla sina åsikter om Bamse-utgåvan (Expressen 2011a). Att Vilks i detta fall skall räknas som expert

är inte solklart. I artikeln framställs han dock som en person vars åsikt i frågan är relevant vilket kan ses som ett tecken på att tidningen försöker framställa honom som en expert då det är tal om litteratur och han själv är en konstnär.

5.4 Troliga orsaker

Att Svenska Dagbladet (Svenska Dagbladet 2011c) låter en sociolog kommentera mäktiga män och sexskandaler ter sig inte som någon tillfällighet. Flera av de undersökta tidningarna har lyft fram skandalen med Strauss-Khan och det blir då nödvändigt för tidningarna att positionera sig jämt emot konkurrenterna. Detta kan man göra med hjälp av en expert. Detta gör att Svenska Dagbladets rapportering är mer innehållsrik än konkurrenternas som annars riskerar att bara spekulera. Konkurrenterna nämner tidigare händelser av samma typ med samma misstänkte gärningsman, men det är information som alla tidningar har. Därför får Svenska Dagbladets agerande ses som stödande användning (Boswell 2009 s 72-73).

Samma sak gör såväl Aftonbladet som Expressen. De båda tidningarna använder förvisso olika typer av experter, en yrkesman, i det här fallet en författare (Aftonbladet 2011b), respektive en kriminolog (Expressen 2011b) för att kommentera nyhetskeendet. Effekten blir dock desamma nämligen en artikel som skiljer sig mot det konkurrenterna rapporterar om utan att vara mindre legitim. Det är däremot troligare att Expressen i det här fallet är mer framgångsrik eftersom tidningen använder sig av en forskare som troligtvis har större förtroende hos allmänheten (Holmberg - Weibull 2011 s 320-321) än en författare vars bakgrund inte framgår i artikeln.

Något anmärkningsvärt är att ingen tidning, trots nyhetens stora spridning, använder sig av någon expert för att kommentera det tal USA:s president Obama höll gällande de revolterna i Mellanöstern. I artiklarna som beskriver talet får tre-fyra olika parter kommentera talet. Detta gör nyheten komplex och därmed borde tidningarna enligt de teoretiska premisserna använda sig av en expert för att kommentera nyheten. Detta eftersom tidningarna de opererar i ett osäkert och komplext fält (Boswell 2009 s 72-73). En trolig förklaring till att detta inte sker är att nyheten är publicerad sent och att medverkan av en expert därför inte är praktiskt möjlig. En studie med material över flera dagar skulle i så fall kunna skönja ett sådant mönster.

Expertens bakgrund, så som akademiska meriter eller arbetsgivare, anges inte i alla artiklar. Huruvida detta beror på platsbrist eller någon annan anledning är inte uppenbart. Det kan vara som med Expressen och Vilks (Expressen 2011a), nämligen att personens medverkan kan te sig lite märklig och att det är bättre att förklara mindre. Samma sak är fallet med såväl bergsklättraren som sparrisodlaren. Tidningarna argumenterar inte för relevansen för personens medverkan vilket sker tydligare med de akademiska experterna, psykologer och statsvetare, som förekommer.

Att intresseorganisationer både lyckas nå fram med sina rapporter och får tillfälle att framstå som sakkunniga inom området är inte oväntat. Nyhetsorganisationerna har som bekant svårt att vara på alla platser samtidigt och intresseorganisationerna kan ibland vara duktiga på att nå fram med sina rapporter (Nygren 2008 s 201).

Däremot får det anses anmärkningsvärt att fler nyheter inte kommenterades av forskare eftersom företroendet för dessa anses vara så högt (Holmberg - Weibull 2011 s 320-321). Skälen för detta törs jag inte spekulera i men det kan självklart vara en fråga om tid och resurser som gör att de organisationer och personer som söker uppmärksamhet, författare och intresseorganisationer, tar forskarnas plats i tidningarna.

6 Slutsatser

Trots att det empiriska materialet inte visar på någon stor förekomst av experter kan ändå vissa slutsatser dras. Medieorganisationer använder experter för att legitimera sina nyheter. Experterna består dels av akademiska experter, alltså forskare (Svenska Dagbladet 2011a, 2011c) (Expressen 2011b), som hos allmänheten åtnjuter ett stort förtroende (Holmberg - Weibull 2011 s 320-321). Men eftersom nyhetsflödet är stort har intresseorganisationer möjlighet (Nygren 2008 s 201) att nå fram med sina rapporter vilka också ges utrymme (Svenska Dagbladet 2011b). En annan grupp som något oväntat ges plats är yrkesmän, i den här uppsatsen som författare (Dagens Nyheter 2011) (Aftonbladet 2011c). Förklaringarna kan vara flera men det få anses anmärkningsvärt då gruppen inte granskas av journalisterna. I vilken utsträckning de olika typerna av experter förekommer kan vara föremål för extensiv forskning med kvantitativa metoder för att beskriva (Teorell - Svensson 2007 s 106-107) och förklara orsakerna till (Teorell - Svensson 2007 s 159-160) författarnas förekomst.

Det får därför ses som bekräftat att organisationerna, tidningarna, använder experter för att legitimera sin nyhetsrapportering och för att på olika sätt särskilja sig mot sina konkurrenter (Boswell 2009 s 72-73). Detta är extra tydligt då det rör sig om nyheter som konkurrenter inom samma geografiska område rapporterar om (Svenska Dagbladet 2011c). Däremot är det mer oklart huruvida experter används för att legitimera nyheterna i komplexa områden. I det mest troliga fallet förekommer inge experter även om detta kan bero på den tidpunkt då nyheten publicerades. Även denna observation kan vara föremål för vidare forskning som följer samma nyhet under längre tid. Tidpunkten då nyheten har publicerats i förhållande till hur länge skeendet har pågått tycks alltså spela roll.

De experter vars publik huvudsakligen är förvaltningen (Turner 2003 s 33-36) saknas helt i materialet. Detta ligger dock i sakens natur då dessa som sagt inte har som huvudsakligt intresse att synas i media. Hade undersökningen ritat in sig på fackpress inom förvaltning hade resultatet möjligtvis blivit annorlunda.

Förekomsten av lekmansexperter och bedömningen kring vem som är en sådan och vem som huvudsakligen är jordbrukare (Skånska Dagbladet 2011b) eller äventyrare (Sydsvenskan 2011) är något oklart. Därför är slutsatserna oklara på denna punkt. Lekmannens förekomst kan både vara legitimerande den kan också bero på en strävan från tidningen att framstå som lokal och nära sina läsare. Därför kan ingen klar slutsats dras från materialet beträffande detta.

Relativt få akademiska experter förekom i förhållande till andra typer vilket kan anses oväntat utifrån de teoretiska förutsättningarna (Holmberg- Weibull 2011 s 3017-320). Vad detta beror på är oklart men tidsbrist hos redaktionerna kan är en möjlig faktor (Nygren 2008 269-270). Detta kan givetvis även vara en slump då materialet inte sträcker sig över en längre tid eller består av fler fall. Undersökningen har inte heller en kvantitativ inriktning och intresserar sig inte huvudsakligen för kvantitativa mått.

7 Referenser

7.1 Primärkällor

- Aftonbladet, 2011a, "*Svensk aktivist dömd till 20 års fängelse*", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13052110.ab>, Hämtad: 2012-05-19
- Aftonbladet, 2011b, "*Vännerna svek kungen*", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13051461.ab>, Hämtad: 2012-05-19
- Aftonbladet, 2011c, "*En stinkande bjässe*", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13051043.ab>, Hämtad: 2012-05-19
- Dagens Nyheter, 2011, "*Muller: Nästan klart med ny VD*", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.dn.se/ekonomi/muller-nastan-klart-med-ny-vd>, Hämtad: 2012-05-19
- Expressen, 2011a, "*Vilks ifrågasätter specialutgåvan av Bamse*", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.expressen.se/nyheter/vilks-ifragasatter-specialutgavan-av-bamse/>, Hämtad: 2012-05-19
- Expressen, 2011b, "*Jerzy Sarnecki: Omoraliskt och korkat*", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.expressen.se/nyheter/jerzy-sarnecki-omoraliskt-och-korkat/>, Hämtad: 2012-05-19
- Skånska Dagbladet, 2011a, "*Lång väntan på cykelväg i Brosarp*" [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.skanskan.se/article/20110519/ESLOV/705199859> Hämtad: 2012-05-19
- Skånska Dagbladet, 2011b, "*Högsäsong för vårens populära primör*" [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.skanskan.se/article/20110519/KAVLINGE/705199814>, Hämtad: 2012-05-19
- Svenska Dagbladet, 2011a, "*Nato-inställning förvånar inte*" [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/alliansfrihet-tillhor-svensk-sjalvbild_6178925.svd, Hämtad 2012-05-19
- Svenska Dagbladet, 2011b, "*Sjukvårdspersonal regimens måltavlor*" [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/utrikes/bahrain-dar-blev-sjukhuspersonal-maltavla-svdse_6179481.svd, Hämtad 2012-05-19
- Svenska Dagbladet, 2011c, "*Mäktiga män som har anklagats för sexbrott*" [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/sexbrott-ett-satt-att-manifestera-makt_6179405.svd, Hämtad 2012-05-19
- Sydsvenskan, 2011, "*Nådde inte Mount Everests Topp*" [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/lund/nadde-inte-mount-everests-topp/>, Hämtad: 2012-05-19

7.2 Sekundärkällor

- Beetham, David (1991). *The legitimation of power*. Basingstoke: Macmillan
- Bergström, Annika - Wadbring, Ingela, 2011 "Nyheter i våra hjärtan" i Holmberg, Sören, Weibull, Lennart & Oscarsson, Henrik (red.) (2011). *Lycksalighetens ö: fyrtioen kapitel om politik, medier och samhälle : SOM-undersökningen 2010*. Göteborg: SOM-institutet
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Boswell, Christina, 2009. *The Political Uses of Expert Knowledge. Immigration Policy and Social Research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Christensen, Søren & Daugaard Jensen, Poul Erik (2011). *Makt, beslut, ledarskap: märkbar och obemärkt makt*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag
- Färdigh, Mathias - Westlund, Oscar, 2011 "Kvällspress i gamla och nya tappningar" i Holmberg, Sören, Weibull, Lennart & Oscarsson, Henrik (red.) (2011). *Lycksalighetens ö: fyrtioen kapitel om politik, medier och samhälle : SOM-undersökningen 2010*. Göteborg: SOM-institutet
- Fichtelius, Erik (2008). *Nyhetsjournalistik: tio gyllene regler : version 2.0*. 2., uppdaterade uppl. Stockholm: UR
- Goven, Joanna, 2008, "Assessing Genetic Testing: Who are the 'Lay Experts' "?, *Health Policy* Volume 85, Issue 1: 1–18.
- Hague, Rod - Harrop, Martin (2010). *Comparative government and politics: an introduction*. 8. ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Hedman, Ulrika - Wadbring, Ingela, 2011, "Ökad polarisering i morgontidningsläsningen" i Holmberg, Sören, Weibull, Lennart & Oscarsson, Henrik (red.) (2011). *Lycksalighetens ö: fyrtioen kapitel om politik, medier och samhälle : SOM-undersökningen 2010*. Göteborg: SOM-institutet
- Holmberg, Sören - Weibull, Lennart 2011 "Förtroendet för forskningen fortsätter falla" i Holmberg, Sören, Weibull, Lennart & Oscarsson, Henrik (red.) (2011). *Lycksalighetens ö: fyrtioen kapitel om politik, medier och samhälle : SOM-undersökningen 2010*. Göteborg: SOM-institutet
- Holmberg, Sören, Weibull, Lennart & Oscarsson, Henrik (red.) (2011). *Lycksalighetens ö: fyrtioen kapitel om politik, medier och samhälle : SOM-undersökningen 2010*. Göteborg: SOM-institutet
- Nygren, Gunnar & Carlsson, Anita (2008). *Nyhetsfabriken: journalistiska yrkesroller i en förändrad medievärld*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Retriever 2012, TT-NTB [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.retriever-info.com/se/om-retriever.html>, Hämtad 2012-05-19
- Røvik, Kjell Arne (2008). *Managementsamhället: trender och idéer på 2000-talet*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Teorell, Jan & Svensson, Torsten (2007). *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Turner, Stephen P, 2003. *Liberal Democracy 3.0*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
- Weibull, Lennart, 2011 "Medieförtroende och public service" i Holmberg, Sören, Weibull, Lennart & Oscarsson, Henrik (red.) (2011). *Lycksalighetens ö:*

fyrtyoen kapitel om politik, medier och samhälle : SOM-undersökningen 2010.
Göteborg: SOM-institutet

8 Bilaga 1 - Kodschema

Läs hela texten en gång inklusive rubrik och ingress för att bilda dig en uppfattning om textens innehåll. Läs vid behov enskilda stycken eller hela texten igen för att sedan anteckna variabelvärdena i kodschemat.

Nyhetskategori: Notera inom vilket geografiskt område artikeln behandlar. Lokalt, inrikes, EU eller världen. Notera sedan vilken del av samhället artikeln rör. Politik, ekonomi, brott, vetenskap eller liknande. Ifall kategorin i huvudsak behandlar både en händelse och dess politiska konsekvenser noteras det som till exempel ekonomisk politik eller kriminalpolitik.

Antal parter i berättelsen: Notera hur många parter som får komma till tals i artikeln. Om flera personer företräder samma åsikt eller framställs som en enad part jämfört mot en annan motpart, räknas samtliga personer med samma åsikt som en part.

Nyhetsens ursprung: Notera ifall en källa till nyheten anges i artikeln. Med en källa avses vanligtvis en annan tidning, en nyhetsbyrå eller anonyma källor.

Plötslig eller tendensnyhet: Notera ifall nyheten avser ett plötsligt eller oväntad händelse eller ifall det rör sig om ett långsamt skeende som rör sig i en viss riktning. Ett långsamt skeende innehåller vanligtvis en komparation över tid medan en plötslig nyhet är oväntad eller avviker från normaltillståndet i sin miljö.

Unik bland konkurrenter: Notera om någon av de andra undersökta tidningarna en artikel som behandlar samma händelse. I så fall noteras även vilken eller vilka tidningar.

Antal ord: Räkna och notera hur många ord, inklusive ingress och rubrik samt faktarutor, som artikeln består av.

Expertförekomst: Notera ifall det förekommer en från tidningen utomstående person som i artikeln framställs som kunnig i ämnet. De egenskaper som gör personen till en expert, så som akademiska meriter, yrke eller erfarenheter, skall beskrivas i texten. Alternativt kan personen bara beskrivas med termen expert, vilket också kvalificerar för att belägga expertförekomst.

Experttyp: Notera vilken typ av expert som förekommer. Akademisk, lekmanexpert eller intresseorganisation. Om uppgifterna saknas men personen ändå beskrivs på ett sätt som expert noteras bara ordet expert.

Experten är en part i historien: Notera huruvida experten enbart kommenterar det som artikeln beskriver eller om experten själv är eller företräder en sida eller en aktiv part i historien. Om experten eller den organisation experten tillhör påverkas på ett direkt sätt av det som beskrivs i artikeln är experten en part. Annars nej.

Expertens yrke: Notera vad experten enligt artikeln har för yrke och/eller akademiska meriter om detta är relevant för expertens legitimitet som expert. Om inget yrke eller akademiska meriter nämns noteras ett nej.

Företräder vilken typ av organisation: Notera huruvida experten enligt artikeln företräder en organisation och i så fall huruvida det är en intresseorganisation, en forskningsinstitution eller ett företag. Om ingen av dessa organisationstyper passar in noteras det med texten annan.

Expert i ingress eller rubrik: Notera om experten nämns i artikelns rubrik eller ingress. Omnämmandet kan vara både av personen i fråga eller med ordet expert.

Läs hela artikeln igen och säkerställ att alla variabler fyllts i på rätt sätt. Om inte korrigeras, annars gå till nästa.

9 Bilaga 2 - Datamatrix

Skånska dagbladet	Expertförekomst	Experttyp	Experten är en part	Expertens yrke eller examen	Företräder vilken typ av organisation	Expert i rubrik och ingress
Muskal på schemat lockar	Nej					Nej
Kommuneringen baskar	Nej	Lekmannan	Ja	Boende	Familj	Nej
Lång väntan på sjukvård i brostarp	Kanske					Nej
Användare i skilsmässa på varuhus	Nej					Nej
AF vill förhandla i Emma Nilsson-fallet	Nej	Lekmannan	Ja	Bonde	Ja	Nej
Högåssong för vårens populära primör	Nej					Nej
Misshandlade fru och barn under åtta år	Nej					Nej
Dags för kommunalt bredband	Nej					Nej
Sadsvenstun kväll	Expertförekomst	Experttyp	Experten är en part	Expertens yrke eller examen	Företräder vilken typ av organisation	Expert i rubrik och ingress
26-åring anhållen för brottsning	Nej					Nej
Strauss-Kahn fri mot borgen	Nej					Nej
Kontokapare slog till mot Skånetrafiken - igen	Nej					Nej
Så ska valborg bli bättre 2011	Nej					Nej
Blivande mor får inte gå tillsammans	Nej					Nej
Läkare avstängd efter åtal om sexövergrepp	Nej					Nej
Dokad livslång orsak är plågsamt	Nej					Nej
Nädde inte Mount Everest topp	Kanske	Lekman	Ja	Bergsklättrare	En grupp klättrare	Ja
Svenska dagbladet	Expertförekomst	Experttyp	Experten är en part	Expertens yrke eller examen	Företräder vilken typ av organisation	Expert i rubrik och ingress
Gick till fots till akuten - dog av sprucken aorta	Nej					Nej
Tvågskitt att det ska behövas på till sårar	Nej					Nej
Nato-inställning förväntar inte	Ja	Akademisk	nej	Statsvetare	Universitet	Ja
Linkad lo usar på börsen	Nej					Nej
Maktmännen som anklagas för sexbrott	Nej					Nej
Mitt uttåna tillfälliga	Nej					Nej
Sjukvårdspersonal regiments mätavdel	Ja	Jurist	Ja	Ökänd	Människorätsorganisation	Ja
Tvåkiga män som har anklagats för sexbrott	Ja	Akademisk	Nej	Psykolog	Universitet	Ja
Dagens Nyheter	Expertförekomst	Experttyp	Experten är en part i historien	Expertens yrke eller examen	Företräder vilken typ av organisation	Expert i rubrik och ingress
Strauss-Kahn släpps mot borgen	Nej					Nej
Israels tankar inte retirera till "oförsvärbara gränser"	Nej					Nej
Fick ljata på ambulans i 25 minuter	Nej					Nej
Muller: Nästan klart med ny vd	Ja	Författare	Ja	Författare	Aktieägare	Nej
Euparlamentsriker: Ledsen och upprörd	Nej					Nej
Obama efter: Änker Egypstens molldjardskuld	Nej					Nej
16 fall på socialstyrelsens bord	Nej					Nej
Tvångades promeneter till akuten - aortan sprack	Nej					Nej
Aftonbladet	Expertförekomst	Experttyp	Experten är en part i historien	Expertens yrke eller examen	Företräder vilken typ av organisation	Expert i rubrik och ingress
"Två kvinnor har sex medan män tittar på"	Nej					Nej
Tvångades gå till akuten	Nej					Nej
Strauss-Kahn fri mot borgen	Nej					Nej
Svensk aktivist dömd till 20 års fängelse	Ja	Jurist	Ja	Ökänd	Människorätsorganisation	Ja
Värnerna svek kungen	Ja	Författare	Nej	Författare	Ingen	Ja
En stinkande blässa	Ja	Akademisk	Ja	Botaniker	Trädgård	Ja
Han kom hem som en prins	Nej					Nej
Efter aftonbladets granskning: Nu vill Björklund...	Nej					Nej
Expressen	Expertförekomst	Experttyp	Experten är en part i historien	Expertens yrke eller examen	Företräder vilken typ av organisation	Expert i rubrik och ingress
Här visas de kända bilderna upp	Nej					Nej
Obamas tal riktar till Mellanöstern	Nej					Nej
Strauss-Kahn i läten i New York	Nej					Nej
Boendörsm: Boken är igen hämnd	Nej					Nej
Paul: 75, får ingen hjälp - tvångs-bo hos sonen	Nej					Nej
Saukosy värmade inför Ehenen sedan 2007	Nej					Nej
Vikis ifrågasätter specialutgåvan av Båmse	Kanske	Författare	Nej	Konstnär	Ingen	Nej
Jerzy Samecki: Omoralitet och korruption	Ja	Akademisk	Nej	Krimnolog	Universitet	Ja

Skånska dagbladet	Antal ord	Nghetskategorori	Antal parter i berättelsen	Nghetens ursprung	Plötslig eller tendens	Skånska dagbladet	Unik bland konkurrenter
Musik på schemat look ar	243	Lokal, utbildning	Två	Okänd	Tendens	Musik på schemat look ar	Ja
Kommunikationen back ar	531	Lokal, politik	Två	Okänd	Plötslig	Kommunikationen back ar	Ja
Lång väntan på ojkveläg brossarp	565	Lokal, trafik	Två	Möjliggen tips	Tendens	Lång väntan på ojkveläg brossarp	Ja
Användare räsk fullmak på varuhus	206	Lokal, brott	Två	Okänd	Plötslig	Användare räsk fullmak på varuhus	Ja
AF vill förhandla Emma Nilsson-fallet	233	Lokal, förvaltning	Två	Okänd	Plötslig	AF vill förhandla Emma Nilsson-fallet	Ja
Högåsong för vårens populära primör	345	Lokal, jordbruk	En	Okänd	Tendens	Högåsong för vårens populära primör	Ja
Misshandlade fru och barn under åta år	582	Lokal, brott	En	Okänd	Plötslig	Misshandlade fru och barn under åta år	Ja
Dags för kommunalt bredband	292	Lokal, förvaltning	Två	Okänd	Tendens	Dags för kommunalt bredband	Ja
Svdsvenskan kväll	Antal ord	Nghetskategorori	Antal parter i berättelsen	Nghetens ursprung	Plötslig eller tendens	Svdsvenskan kväll	Unik bland konkurrenter
26-åring anfallen för grooming	214	Lokal, brott	Två	Okänd	Plötslig	26-åring anfallen för grooming	Nej
Strauss-Kahn fri mot borgen	201	Utrikes, brott	En	Andra medier	Plötslig	Strauss-Kahn fri mot borgen	Nej
Kontopare slog till mot Skånerafiken - igen	342	Lokal, brott	En	Okänd	Plötslig	Kontopare slog till mot Skånerafiken - igen	Ja
Så ska valborg bli bättre 201	304	Lokal, förvaltning	En	Okänd	tendens	Så ska valborg bli bättre 201	Ja
Blivande nor får inte gå tillsammans	300	Lokal, förvaltning	Två	Okänd	Plötslig	Blivande nor får inte gå tillsammans	Ja
Likare avslöjad efter åtal om sexövergrepp	260	Lokal, brott	Två	Okänd	Plötslig	Likare avslöjad efter åtal om sexövergrepp	Ja
Okänd livsänd orsak ar plötsligt	387	Lokal, förvaltning	Två	Okänd	Tendens	Okänd livsänd orsak ar plötsligt	Ja
Nådde inte Mount Everest topp	315	Utrikes, äventyr	En	Tips	Plötslig	Nådde inte Mount Everest topp	Ja
Svenska dagbladet	Antal ord	Nghetskategorori	Antal parter i berättelsen	Nghetens ursprung	Plötslig eller tendens	Svenska dagbladet	Unik bland konkurrenter
Gick till fots till akuten - dog av sprusken sorta	463	Lokal, förvaltning	En	Okänd	Plötslig	Gick till fots till akuten - dog av sprusken sorta	Ja
Tvågskit ar det ska behöva gå till sällar	460	Lokal, förvaltning	Två	Andra medier	Plötslig	Tvågskit ar det ska behöva gå till sällar	Ja
Näro-inställning förväntar inte	238	Eget uppslag	En	Andra medier	Tendens	Näro-inställning förväntar inte	Ja
Linked In rusar på börsen	233	Utrikes, Ekonomi	En	Andra medier	Plötslig	Linked In rusar på börsen	Ja
Waktmästaren som anklagas för sexbrott	535	Utrikes, politik	en	Eget uppslag	Tendens	Waktmästaren som anklagas för sexbrott	Ja
Nygr utome IMF-skandalen	263	Utrikes, brott	Två	Andra medier	Plötslig	Nygr utome IMF-skandalen	Ja
Sjukvårdspersonal regimens måttalor	421	Utrikes, politik	En	Andra medier	Plötslig	Sjukvårdspersonal regimens måttalor	Ja
Måktiga män som har anklagats för sexbrott	468	Utrikes, brott	En	Okänt	Plötslig	Måktiga män som har anklagats för sexbrott	Ja
Dagens Njgheter	Antal ord	Nghetskategorori	Antal parter i berättelsen	Nghetens ursprung	Plötslig eller tendens	Dagens Njgheter	Unik bland konkurrenter
Strauss-Kahn släpps mot borgen	230	Utrikes, brott	Två	Andra medier	Plötslig	Strauss-Kahn släpps mot borgen	Nej
Israel tänker inte retirera till "oförsvärbara gränser"	310	Utrikes, politik	Fyra	Okänd	Plötslig	Israel tänker inte retirera till "oförsvärbara gränser"	Nej
Flick fjata på ambulans 125 minuter	604	Lokal, förvaltning	En	Tips	Plötslig	Flick fjata på ambulans 125 minuter	Nej
Müller: Nästan klart med ny vd	460	Utrikes, Ekonomi	Tre	Andra medier	Plötslig	Müller: Nästan klart med ny vd	Ja
Euparlamentariker: Ledsen och upprörd	245	Utrikes, politik	En	Okänd	Plötslig	Euparlamentariker: Ledsen och upprörd	Ja
Obama efter sänker Egyptens molldräskuld	923	Utrikes, politik	En	Okänd	Plötslig	Obama efter sänker Egyptens molldräskuld	Nej
15 fall på socialstyrelsens bord	703	Utrikes, förvaltning	En	Okänd	Tendens	15 fall på socialstyrelsens bord	Nej
Tvingades promenera till akuten - aorian sprack	675	Lokal, förvaltning	Två	Okänd	Plötslig	Tvingades promenera till akuten - aorian sprack	Nej
Aftonbladet	Antal ord	Nghetskategorori	Antal parter i berättelsen	Nghetens ursprung	Plötslig eller tendens	Aftonbladet	Unik bland konkurrenter
"Två kvinnor har sex medan män tittar på"	292	Utrikes, kungahuset	En	Andra medier	Plötslig	"Två kvinnor har sex medan män tittar på"	Nej
Tvingades gå till akuten	320	Lokal, förvaltning	En	Andra medier	Plötslig	Tvingades gå till akuten	Nej
Strauss-Kahn fri mot borgen	703	Utrikes, brott	Tre	Andra medier	Plötslig	Strauss-Kahn fri mot borgen	Nej
Svensk aktivist dömd till 20 års fängelse	401	Utrikes, brott	Tre	Okänd	Plötslig	Svensk aktivist dömd till 20 års fängelse	Ja
Vännerna svek kungen	543	Utrikes, kungahuset	Två	Andra medier	Plötslig	Vännerna svek kungen	Ja
En stinkande blässe	354	Utrikes, vetenskap	En	Okänd	Plötslig	En stinkande blässe	Ja
Han kom hem som en prins	258	Utrikes, kungahuset	Två	Okänd	Plötslig	Han kom hem som en prins	Ja
Efter aftonbladets granskning: Nu vill Björklund...	4407	Utrikes, politik	En	Eget uppslag	Tendens	Efter aftonbladets granskning: Nu vill Björklund...	Ja
Expressen	Antal ord	Nghetskategorori	Antal parter i berättelsen	Nghetens ursprung	Plötslig eller tendens	Expressen	Unik bland konkurrenter
Här visas de kånsliga bilderna upp	342	Utrikes, politik	Två	Andra medier	Plötslig	Här visas de kånsliga bilderna upp	Nej
Obamas tal riktar till Mellanöstern	443	Utrikes, Politik	Tre	Okänd	Plötslig	Obamas tal riktar till Mellanöstern	Nej
Strauss-Kahn i rätten i New York	225	Utrikes, brott	Två	Okänd	Plötslig	Strauss-Kahn i rätten i New York	Nej
Bodström: Boken är igen hämd	298	Utrikes, brott	En	Eget uppslag	Plötslig	Bodström: Boken är igen hämd	Ja
Paul 75: Här ligger hjälpe - tvingas bo hos sonen	397	Utrikes, förvaltning	Två	Okänd	Plötslig	Paul 75: Här ligger hjälpe - tvingas bo hos sonen	Ja
Sarkozy varnade IMF: Företsen redan 2007	391	Utrikes, brott	Två	Andra medier	Plötslig	Sarkozy varnade IMF: Företsen redan 2007	Ja
Vilks uttåg sätter speciallagstiftan av Bamse	240	Utrikes, politik	En	Okänd	Plötslig	Vilks uttåg sätter speciallagstiftan av Bamse	Ja
Bery Sarnecki: Omoralist och konk ar	237	Utrikes, brott	Tre	Andra medier	Plötslig	Bery Sarnecki: Omoralist och konk ar	Nej